

Віктор Палинський

“РОЗПІЗНАВАННЯ ГОЛОСІВ” ВАСИЛЕМ КУЙБІДОЮ (...І ВИНЯТКОВО МОЇ ВІЗІЇ)

1. *Голоси.*

...Це “розпізнавання голосів”, можливо, – також ретельне прислуховування й до свого голосу?.. Поета Василя Куйбіди. Накладання душі на зовнішній світ, жорсткий та незрозумілий; вишукування дивної місцини для саморефлексій. Творити; майже навмання рухаючись вздовж річища ріки під назвою “поезія”, постійно відчуваючи незникому енергію цієї артерії... Це – і просіки до конкретної книжки “Розпізнавання голосів” (К.: Юніверс, 2015.– 215 с.) з новими і вже апробованими мотивами; з верлібровим, римованим і вільним віршем, з намаганням віднайти самобутні художні форми для найсокровеннішого; шанс не збитися на манівці на угоду тимчасовим і сумнівним експериментам. Єдино задля – бути почутим. Голоси. Чути... Я почув.

2. *Різнотрав'я поезомудрості.*

Діапазон ліричних тем поезій Куйбіди – якнайширший. Поет зумисне не робить у книжці якихось надуманих розділів і підрозділів. Розмаїття вражень і одкровень розсипано різнотрав'ям буквально по всій збірці, як це і в житті трапляється (хоча внутрішня циклічна структура, безумовно, присутня; вона допомагає читачеві застановитись). Застановлююся і я.

Буденне й святкове, низьке й піднесене, нащодень й золототканне – поряд; і тільки стверджують одне одного. Таку очевидну справжність поезії волю завше знакувати.

Я так і не доріс до свят.
Вони більші й величніші від мене,
То ж мені лише залишається
Зупинитися у них на порозі.
Отак невігласом стою,

Загорнений у крик щемливий
І витіснений з буднів,
Чекаю, коли моя душа
Стане ближчою
до мудрості.

3. *Уявний час.*

...Насправді, я не фіксую якихось таких “речей” у книжці зумисне. А лише відчуваю, як вони самочинно наче зачіпаються за мене. Це спонтанні прояви добротної поетичної лектури, що незалежно триває, естетизує середовище, мимохідь підшуковуючи собі гідного співбесідника для безумовних стосунків. Відданого лицаря. Відкрите серце. Незібганий, вільний розум. Процитую Куйбіду вповні твору.

Душі та віддзеркалення – безконечні!
Але якщо відрізнити
реальне від уявного неможливо,
то віддзеркаленням чого є моя душа?

Чи вона реальна?
Чи уявний час?
І що тоді є хлібом для неї,
а що сіллю?..

4. Я був дощем...

Я був дощем, але назвався снігом.
Листопад ще... і тиждень до зими.
Вітри гудуть і хочеться утіхи.
Удосталь снігу, сміху і... п'їтьми.

...Ось така лагідна, наче навіяна якимись легендами, поетична розповідь. Добре та ретельно вивіреним контекстом навіть скеровує мене в бік країни віршів геніального Богдана-Ігоря Антонича; зумисне змушує нагадати собі музику Антоничевого суголосся. А далі ці відчуття навіть посилюються:

Безлюдних вулиць посірілі шати.
До себе не добігти, не дійти.

Можливо, краще снігом промовчати,
Коли тебе окликують світи.

...Власне, що "листопад... і тиждень – до зими". Василь Куйбіда, який назвався снігом... І я, його читач... Зацікавлений. Теж назвався...

5. Промовляння.

...Таке незвичке промовляння; гра смислами, перебирання візіями, відмоніторингу станів; внутрішня завороженість. Мова. Плюс. Автор.

Листя облетіло,
і ти перестав писати,
не знаючи напевно,
що вже спорожнілі околиці міста...

Тіні зникли і зникло те,
з чого починається слово.
Та вони повернуться,
коли листя знову стане
їхніми голосами.

...Просто неможливо ще більше узагальнити: "з чого починається слово". Тут і застановлююся знову; наразі. Знаю цьому ціну.

6. Ліхтар.

Яка необачність – народитися!
Який авантюризм – жити!
Тим паче, якщо не знаєш
призначення смерті.

Призбирую сумніви,
аби вони, покладені в торбу,
завішену на дереві,
для мандрівців ліхтарем слугували.

...Навіть найцінніше та найвагоміше в цьому світі в будь-яку мить може перейти в небуття. Однак від цієї, здавалося б, страшної нігіляції досконалість гармонії не поруйнується; не падає враз на все безповоротний хаос, не перестають народжуватись діти... І оце западання у смерть – певний кодівий "знак" до незнаного; "ліхтаря сумнівів" для безконечної вервечки мандрувальників. Він так потрібний! Бо ж – ліхтар.

7. Метелики.

Куйбіда чує себе і такого, яким ніколи не буває у світі матеріального безумства (Цей домінуючий креатив перевернутого світу!). Певен, це – навіть за межами традиційної лірики (сказати б у стані трансцендентального прориву, чи спростованої реальності; якось так).

Метелики
Куди не глянеш –
Усюди метелики.
Вони заповнили простір.

.....
Не придивляйся до них,
Бо коли зсутеніє день –
Перестанеш бути одним з них.

...І, напевне, додаткових якихось ліричних з'ясування тут і не чекаю. Адже це – лише мить. І вона самодостатньо безконечна. Як і самі метелики. Метелики. Посланці вічності. Хоч і нетривалі тут...

8. *Печаль яка зникає.*

Важко собі уявити, як можна відхворіти навіть якимись дрібними перемінами, ледь помітними, не вражаючими наскрізь; простими послідами зі зміненої реальності: її естетизованими спалахами свідомості! Завважую ці “моменти” у поезії Куйбіди і вони мені до вподоби:

Перед тим, як стати осіннім димом,
Я був гребенем полум'я...

Але не все зникає до вогню.
Щось мусить залишитися тінню.

Це щось на кшталт останнього погляду зникаючої печалі; без будь-яких намірів повертатися. Досить ось цього унікального місця й цієї присутності, й цих невпинних ілюзій, нав'язаних, припускаю, реальністю снів. Спостереження за чуттями. Ніби це відбувається навіть не з самим ліричним героєм... А що такого сталося?.. Поете? “Щось мусить залишитися...”

9. *Терези тривоги.*

У Куйбіди ліричний суб'єкт, зазвичай, усвідомлює свою гідність, переживаючи важкі моральні вагання. Можливі катастрофічні падіння. Втім завше повертається до себе справжнього; вкотре віднайденого через могутні трансцендентні сили. І тут у нього піднесення й екзистенційний трем – поряд; бо ж – незвідане. Бачу, як виразно та тривожно мерехтять вічні зорі. Зорі.

Мотив повторюється у багатьох віршах. І добре вкладається в загальну емоційну канву книжки. Читайте. Бо читається...

10. *Тримати паузу.*

...Подекуди ставлю легкі олівцеві помітки там, де автор переходить до дещо спрощених форм поетичного вислову (але аж ніяк не простих!) задля цільового проникнення до пластів глибинних поетичних істин, посилюючи місткість парадоксальної фрази і за рахунок свідомої сюрреалістичності образу, притишеності голосу; вміло тримання паузи, максимального стискання графіки рядка. І це найчастіше йому вдається. Мандрую за ним.

Коли звернув за ріг –
вулиця закінчилася.
Розмірковуєш:
щось тут не так...
Чи не в ті черевки взувся,
чи бинди шовкові
напустили туману?
...Ти ж ішов до людей,
а тут – пустирище.

Або у такий спосіб:
Неминучість повертається,
щоб позбутися тривоги.
Ритми дощу, безперечно,
її підсилюють,
але між належним і сущим
завжди існує стук
чийогось небайдужого серця.

Саме таких віршів, без велеслівних красивостей, у книжці знаходжу чимало: тут стримано поєднуються поетичні розмисли з поетичними почуттями. Крім того, тексти вдосталь місткі для інтерпретацій як читацьких, так і літературних аналітиків. Спробуйте.

Знаю розклад поїздів.
Знаю коли, звідкіль
і які ідуть автобуси.

До містечка, що в ньому
ніколи так і не побуваю.

...І не певен, аби тут щось, конче, було нав'яне лапідарною вишуканістю старої японської поезії.

Хоча, ... формальні обриси віршів близькі до тих давніх східних?...

11. Молитва.

Ліричному герою Куйбіди вдаються спацери і в часі, і у просторі, "малюючи сни", "ховаючи страхи" у "темні хвилини, у світлі жалі". Символи, знаки, імена, скалки давніх культур, медитації... Молитовний лад, як гармонізуюче начало усього:

Прадавній цілунок – таке одкровення.

Простір малює уявляє час.

І чується вічності благословення:

Осіння молитва за нас.

Таїна святості суцього у природі всесвіту та людини; вона притягує поета, спонтанно виокремлюючи нові ліричні теми та мотиви, активуючи творення образів. І поет охоче приймає цю гру в бісер. Він спроможний на це.

12. Візуальне.

Томик поезії "Розпізнавання голосів" Василя Куйбіди оформлений стильово-привабливою кольоровою графікою з очевидним флером загадковості та легкою павутиною вартісної архаїки (перша та четверта сторінки обкладинки) Катерини Міщук. Якщо якимось осібно протрактувати, то я дефініціював би це художнє вирішення як відбиток часу та поетичного сумління. Так воно все якимось проступає наче самочинно. І це добре. З огляду саме на шляхетний естетичний смак і надійне співтворство поета й художника. Просування назустріч.

...Однак чорно-білі графічні розбивки між розділами книжки вирішені значно простіше й до глибокої метафори, як мені видається, не дотягують. Навіть відчувається певна нез'ясовна поспішність. Тож, гадаю, це мало б взятися до уваги за будь-яких обставин (видавничих передусім); і рухатися заздалегідь у бік вдосконалення. Не попускаючи ні естетичної концепції, ні настроїв авторської вимогливості. Таки варто! Майбутнє розпочинається вже сьогодні. З цього приводу навіть не приймаються дискусії. Вдосконалювати дизайн. Це вдячно.

13. P.S.

Тримаю книжку в руках... Це ще одна спроба Василя Куйбіди зрефлексувати на світ зовнішній засобами світу, що живе у ньому самому. І це йому особливо вдалося у тих місцях, де слова зустрічаються одне з одним уперше.

Отримано 8 листопада 2015 р.

м. Львів

